

Історичні, філософські, правові й кадрові проблеми фізичної культури та спорту

УДК [378.02:796/799]-047.22

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ

Тетяна Гоголь¹, Вадим Кіндрат¹

¹Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, Україна; tetyana_gogol_83@ukr.net

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-02-03-13>

Анотації

Актуальність. Проведення Олімпійських ігор, чемпіонатів світу та Європи, «Формули-1» та інших великих змагань сприяло оновленню не лише технічної бази об'єктів спорту вищих досягнень, а й споруд для масового заняття спортом. Саме логістика розв'язує проблему комплексного підходу до підвищення якості їх обслуговування. Тому кожній спортивній організації для покращення сервісного обслуговування, задоволення потреб клієнтів потрібна професійна підготовка фахівців, яка включатиме логістичну компетентність. **Мета дослідження** – розробити та охарактеризувати основні компоненти моделі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів. **Матеріали й методи дослідження** – аналіз й узагальнення даних науково-методичної літератури та інформаційних джерел мережі «Інтернет»; вивчення й систематизація освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура»; метод теоретичного моделювання. **Результати роботи.** У статті обґрунтовано значення логістичного підходу у сфері фізичної культури й спорту. Проаналізовано компоненти та методологічні підходи формування логістичної компетентності. Охарактеризовано основні педагогічні умови, які покладено в основу моделі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів: умови-передумови, ситуативні умови та умови-вимоги. Виокремлено основні логістичні компетенції майбутніх фахівців із фізичної культури й спорту. Визначено основні рівні мотивації формування логістичної компетентності. Охарактеризовано методи та технології формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів. Визначено компоненти логістичної компетентності залежно від рівня її сформованості. Проаналізовано та визначено зміст видів контролю, які виявляють рівень формування логістичної компетентності. **Висновки.** Розроблено та теоретично обґрунтовано компоненти моделі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів. Результатом є позитивна динаміка формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів у процесі професійної підготовки. Модель має відкритий характер; за необхідності, може поповнитися новими компонентами.

Ключові слова: логістика, логістична компетентність, модель формування логістичної компетентності, фахівець із фізичної культури та спорту, тренер-викладач із виду спорту.

Tetiana Hohol, Vadym Kindrat. Theoretical and Methodological Justification of Model of Future Coaches-Teachers' Logistic Competence Formation. Topicality. The holding of the Olympic Games, the World and European Championships, Formula One and other major competitions has helped to renew not only the high-achievement sports facilities, but also facilities for mass sports. It is logistics that solves the issue of an integrated approach to improving the quality of their service. Therefore, every sports organization needs strong, professional training, which includes logistics competence, to improve service and meet customer needs. **The Purpose of the Research** is to develop and characterize the main components of the model of coaches-teachers' logistic competence formation. **Methods of the Research:** analysis and generalization of research data of methodological literature and Internet information sources;

study and systematization of the education program «Physical Culture and Sports» of the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 017 «Physical Culture and Sports» as well as theoretical simulation methods. **Results of the Research.** It is substantiated the importance of the logistic approach in the field of physical culture and sports. The components and methodological approaches to the formation of logistics competence are analyzed. The main pedagogical conditions that underlie the model of formation of logistical competence of future trainers-teachers such as conditions-preconditions, situational conditions and conditions-requirements are characterized. The main logistical competencies of future specialists in physical culture and sports are highlighted. The main levels of motivation for the formation of logistics competence are identified. Methods and technologies of the coaches-teachers` logistic competence formation are characterized. The components of logistics competence are determined depending on the level of its formation. The types` control content that reveals the formation of logistical competence formation is analyzed and determined. **Conclusions.** The main components of the model of coaches-teachers` logistic competence formation have been developed. There is a positive tendency in the process of professional training of future coaches-teachers. If necessary, the model can be replenished with new components.

Key words: logistics, logistic competence, model of logistic competence formation, expert of physical training and sports, coach-teacher.

Вступ. В останні роки сфера послуг фізичної культури й спорту набуває особливої актуальності. Проведення Олімпійських ігор, чемпіонатів світу та Європи, «Формули-1» та інших великих змагань сприяло оновленню не лише технічної бази об'єктів спорту вищих досягнень, а й також споруд для масового заняття спортом. Саме логістика розв'язує проблему комплексного підходу до підвищення якості їх обслуговування. Ефективне управління логістичними потоками підприємств сфери фізичної культури та спорту сприяє організації й раціоналізації послуг цієї сфери, більш повному задоволенню потреб населення в систематичних заняттях спортом та ефективному використанню спортивних об'єктів.

Професійна підготовка тренера-викладача в закладах вищої освіти передбачає формування фахівця, готового до професійної діяльності, який повинен володіти достатніми знаннями, уміннями й навичками в підготовці спортивного резерву та висококваліфікованих спортсменів в обраному виді спорту. Окрім навчальної й тренувальної діяльності, він повинен передбачати та визначати тенденції розвитку фізичної культури й спорту, володіти знаннями із сервісного обслуговування, транспортування спортивного інвентарю (спорядження), організовувати переїзди та розміщення спортсменів у готелях чи тренувальних базах. Усі ці знання й уміння забезпечуються шляхом оволодіння професійними компетенціями. Тому кожній спортивній організації для покращення сервісного обслуговування, задоволення потреб клієнтів потрібна професійна підготовка фахівців, яка включатиме й логістичні компетенції.

Усе вищезазначене та об'єктивно високі вимоги, що ставляться до майбутніх фахівців із фізичної культури й спорту, до їхньої професійної компетентності, активної самореалізації та саморозвитку, а також вимоги з боку держави, громадян, керівників освітніх організацій і спортивних клубів зумовлюють актуальність нашого дослідження.

Теоретико-методологічні основи вищої освіти майбутніх фахівців із фізичної культури й спорту представлені в працях О. Ажиппо, Є. Захаріної, Р. Клопова, А. Конох, Є. Павлюк, Є. Приступи, А. Сватєєва, С. Табінської, Н. Тимчишиної. Аспекти професійної мобільності фахівців галузі фізичної культури та спорту вивчають Н. Белікова, Є. Вільчковський, Л. Демінська, П. Джуринський, Л. Карпюк, Л. Сущенко й ін. Питання сервісного обслуговування в різних галузях народного господарства та підготовки фахівців із логістики й маркетингу детально висвітлено в працях вітчизняних і зарубіжних авторів: О. Дейнеги, М. Деснисенко, І. Смірнова, Є. Крикавського, Н. Чухрай, Б. Анікіна, Г. Ягодіна, М. Крістофера, Е. Мате та ін.

Мета дослідження – розробити й теоретично обґрунтувати компоненти моделі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів.

Матеріал і методи дослідження – аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури й інформаційних джерел мережі «Інтернет»; вивчення та систематизація освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура»; метод теоретичного моделювання (для розробки моделі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів).

Результати дослідження. Процес формування професійних компетенцій (у тому числі логістичних) неможливий без наявності в майбутніх фахівців системи мотивів, створення якої повинно стати результатом цілеспрямованої роботи викладачів. Саме викладачі повинні сприяти

усвідомленню здобувачами вищої освіти значення логістичних компетенцій для майбутньої професійної підготовки, у результаті чого в здобувачів повинна виникнути стійка усвідомлена потреба в їх засвоєнні [1].

У контексті цього дослідження в ролі методів і прийомів формування мотиваційного компонента логістичних компетенцій обрано методи прикладів, пояснення, переконання, апеляції до цінностей та особистих інтересів, ділові й сюжетно-рольові ігри, кейси та змагання, які рекомендуються спеціалістами з педагогіки й психології вищої школи.

Когнітивний (знанневий) компонент логістичних компетенцій спрямований на формування теоретичної готовності до виконання такого виду діяльності та включає в себе систему необхідних управлінських знань. Основний акцент у формуванні цього компонента повинен бути зроблений не стільки на вивченні теоретичних основ логістики, менеджменту, маркетингу й організаційної поведінки, скільки на практичному застосуванні засобів, методів і прийомів управління та логістики в професійно-педагогічній і тренерській діяльності. Цей компонент є основою, методологічною базою для формування логістичної компетентності майбутніх фахівців.

Процес формування компетенцій не обмежується процесом передачі знань, а передусім він передбачає отримання досвіду від реалізації цієї компетенції, тобто в змісті основної професійної освітньої програми повинні бути передбачені завдання, які спрямовані на оволодіння трьома групами логістичних й управлінських умінь: конструктивними, проєктивними та організаційними (практико-діяльнісний компонент логістичних компетенцій). Цей компонент відображає й включає розуміння здобувачем принципів професійно-педагогічної, виховної та тренерської діяльності, можливостей і обмежень організаційно-управлінських впливів; уміння формулювати й виконувати задачі з логістики, здійснюючи усвідомлений вибір відповідного управлінського прийому, залежно від його основних характеристик; розуміння сутності основних етапів (стадій) управлінської діяльності в тренувальному та педагогічному процесах; знання форм, засобів і методів планування, обліку й контролю; практичні навички та вміння працювати з колективом (зокрема використання різних форм організації занять) з урахуванням специфіки майбутньої професійно-педагогічної діяльності [14, с. 286].

Комунікативний компонент логістичних компетенцій передбачає адекватність у сфері міжособистісного сприйняття й взаємодії, гнучкість стилю керівництва, а також здатність установлювати та підтримувати контакти з іншими людьми. Цей компонент передбачає здатність майбутніх тренерів-викладачів установлювати педагогічно доцільні відносини з іншими суб'єктами навчального й тренувального процесів, у тому числі за допомогою технічних засобів комунікації, а також за допомогою різноманітних форм і методів спілкування (вербальних чи невербальних).

Ефективна логістична й управлінська діяльність неможлива без наявності сформованих рефлексивних умінь у суб'єкта управління, тому доцільно виокремити рефлексивний компонент логістичних компетенцій. Адже рівень педагогічної майстерності залежить від рівня сформованості педагогічної рефлексії, проявами якої є усвідомлення педагогом мотивів своєї педагогічної діяльності; уміння розділяти особисті проблеми від проблем учнів; здатність ставити себе на місце іншого; спроможність до оцінки особистих дій для корегування професійної діяльності. Рефлексивний компонент стає більш затребуваний у випадку появи проблем. Рефлексія в цьому випадку використовується як засіб для реконструкції проблем і виявлення їх причини, сприяючи в результаті підвищенню організаційно-управлінського впливу. Для розвитку цього компонента спеціалісти в галузі педагогіки та психології вищої школи рекомендують застосовувати такі педагогічні прийоми та методи, як мозковий штурм, евристичні методи, метод прямих питань, кейс-метод й ін. [9].

Отже, зміст процесу формування логістичних компетенцій майбутніх тренерів-викладачів повинен передбачати виконання завдань мотиваційного спрямування, що формують стійку та усвідомлену потреби в засвоєнні логістичних компетенцій; когнітивного спрямування, які забезпечують формування системи знань з управління й логістики, необхідних для ефективного управління тренувальним процесом; практико-діялісного спрямування, які формують уміння здійснювати планування логістичної діяльності, проводити аналіз середовища, приймати управлінські рішення, організувати та контролювати їх виконання, проводити необхідну корекцію залежно від отриманих результатів; комунікативного спрямування, що формують уміння встановлювати й підтримувати контакти із зовнішнім середовищем, вести переговори, регулювати та попереджати конфліктні ситуації й т. ін.

Для опису моделі формування логістичної компетентності в майбутніх фахівців із фізичної культури та спорту важливо проаналізувати й методологічні підходи її формування, а саме: урахування системний підхід, логістичні компетенції розглядаємо як елемент професійної компетенції зі своєю структурою та рівнями; урахування діяльнісний і контекстний підхід – як теоретичну й практичну готовність до професійної та педагогічної (логістичної й організаційно-управлінської діяльності); урахування компетентісний підхід – як інтегральну характеристику особистості, яка визначає готовність майбутніх фахівців із фізичної культури та спорту розв'язувати на практиці професійно-педагогічної діяльності організаційно-управлінські проблеми й завдання з логістики на основі використання знань, умінь, досвіду з урахуванням професійно-особистісних якостей; урахування технологічний підхід – як гарантований результат конкретної моделі організації навчального процесу, що спрямований на їх формування; урахування особистісно орієнтований підхід – як комплекс особистісних характеристик майбутніх фахівців із фізичної культури й спорту, необхідних для реалізації організаційно-управлінського впливу [4, с. 264].

Наступним важливим елементом, на основі якого будується модель формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів, є педагогічні умови. До педагогічних умов відносять ті умови, які свідомо створюються в навчальному процесі і які повинні забезпечити найбільш ефективне професійне становлення майбутніх фахівців із фізичної культури й спорту. У той самий час науковці, які займаються вивченням педагогічних умов, погоджуються з думкою, що аналізувати потрібно не лише необхідні та достатні умови, а всі обставини (умови). При цьому необхідними вважаються ті умови, які є важливими одразу, коли виникає дія, а під достатніми – ті, які неодмінно викликають цю дію [9; 10]. Тому розглядаючи педагогічні умови формування організаційно-управлінських компетенцій майбутніх тренерів-викладачів, ми повинні виявити комплекс необхідних і достатніх умов. Під необхідними та достатніми умовами розуміємо певний перелік умов, із яких не можна виключити жодного компонента, не порушивши обумовленості цього явища. Тому ми говоритимемо про комплекс умов, підкресливши, що випадкові, окремі умови не можуть ефективно вирішити поставлене завдання.

Основними умовами ефективності формування логістичної компетентності є єдність теоретичної й практичної підготовки; здійснення міждисциплінарної інтеграції; диференційований підхід до здобувачів з урахуванням вихідного рівня логістичних компетенцій і його динаміки; неперервність формування логістичної компетентності в освітньому процесі закладу вищої освіти; методична забезпеченість освітнього процесу; формування професійно-педагогічного спрямування. Логічне об'єднання цих умов з умовами, отриманими в ході теоретичного аналізу науково-методичної літератури, дало нам змогу сформулювати структуру педагогічних умов майбутніх тренерів-викладачів й об'єднати їх у три групи.

У першу групу ввійшли умови-передумови, які дають можливість цілеспрямовано формувати логістичну компетентність майбутніх тренерів-викладачів. У ролі таких виступають деталізація структури й змісту логістичної компетентності на основі вимог роботодавців, освітньо-професійних стандартів; формування в здобувачів вищої освіти стійкої мотивації до процесу формування логістичної компетентності (усвідомлення здобувачами теоретичної та практичної значимості логістичних компетенцій).

Другу групу умов становили ситуативні умови, саме в цих умовах повинно відбуватися формування логістичної компетентності. До цієї групи можна віднести методичне та інформаційне забезпечення (як викладачів, так і здобувачів вищої освіти) у процесі формування логістичної компетентності; міждисциплінарну організацію процесу формування логістичної компетентності; організацію квазіпрофесійної діяльності здобувачів вищої освіти за використання активних методів і нетрадиційних технологій навчання.

До третьої групи умов (умови-вимоги) віднесли визначення рівнів сформованості логістичних компетенцій; розробку діагностичного інструментарію й засобів оцінювання рівня сформованості логістичних компетенцій; організацію попереднього, поточного, етапного та підсумкового контролю рівня сформованості логістичних компетенцій.

Виконуючи завдання формування логістичної компетентності, спочатку маємо забезпечити узгодження вимог роботодавців, професійних й освітніх стандартів відповідно до їх структури та змісту.

На основі аналізу науково-методичної літератури, проведених опитувань роботодавців і випускників зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» [8], узгодження вимог освітніх і професійних

стандартів, що відповідають професійній діяльності випускників, які освоїли програму бакалаврату зі спеціальності, виділено вісім професійних компетенцій, які забезпечують готовність здобувачів вищої освіти до виконання логістичної діяльності: 1) здатність організовувати й проводити масові фізкультурні та спортивно-видовищні заходи (ЛК-1); 2) спроможність розв'язувати задачі інформаційного забезпечення логістичної системи спортивної організації (ЛК-2); 3) здатність складати індивідуальні фінансові документи обліку та звітності у сфері фізичної культури й спорту, працювати з фінансово-господарською документацією (ЛК-3); 4) спроможність виконувати професійну діяльність з урахуванням особливостей функціонування різних типів спортивних об'єктів (ЛК-4); 5) здатність планувати забезпечення фізкультурно-спортивної організації (установи) відповідним обладнанням, інвентарем і спорядженням (ЛК-5); 6) володіння технологіями закупівельної, сервісної та транспортної логістики спортивного інвентарю (спорядження) (ЛК-6); 7) спроможність організувати переїзди й розміщення спортсменів у готелях чи тренувальних базах (ЛК-7); 8) здатність виконувати маркетингову діяльність із просування фізкультурно-спортивних послуг і товарів (ЛК-8) [3; 5; 6; 7]. Ці логістичні компетенції виявилися передумовами для теоретичного обґрунтування моделі формування організаційно-управлінських компетенцій майбутніх тренерів-викладачів.

У ролі другої умови-передумови виокремлено формування в здобувачів вищої освіти стійкої мотивації до процесу формування логістичної компетентності (усвідомлення здобувачами теоретичної й практичної значимості логістичних компетенцій).

Для визначення рівня мотивації до формування організаційно-управлінських компетенцій у майбутніх тренерів-викладачів використовується методика С. Я. Батишева, у якій виділяють чотири рівні мотивації. Здобувачі, які демонструють перший рівень мотивації, байдуже ставляться до процесу формування логістичної компетентності (не усвідомлюють значимість цих компетенцій для професійної діяльності, а пізнавальну активність проявляють на вимогу деканату). Здобувачі другого рівня мотивації періодично проявляють інтерес до процесу формування логістичних компетенцій у тих випадках, коли викладачем наводяться конкретні приклади їх прояву в професійній діяльності. При цьому виконання завдань і робота, що потребує істотних затрат часу (вирішення педагогічних ситуацій, кейсів, робота в малих групах), не цікавлять цих здобувачів, у результаті чого через невпевненість і сумніви у своїх знаннях і вміннях вони намагаються уникнути їх виконання. Третій рівень мотивації характерний для навчальних груп із «пізнавальним психологічним кліматом» та допитливих здобувачів, які усвідомлюють початкову й кінцеву мету свого навчання, теоретичну та практичну значимість логістичних компетенцій, але мають проблеми під час виконання завдань проблемного характеру, які потребують теоретичного аналізу науково-методичної літератури. Ще однією відмінною рисою цих здобувачів є їх диференційоване ставлення до вивчення дисциплін, із погляду їхньої майбутньої професії. Для четвертого рівня мотивації характерне глибоке усвідомлення залежності свого професійного становлення від успішності формування логістичних компетенцій. Здобувачі цього рівня мають сформовану професійну спрямованість особистості, проявляють пізнавальну активність, у тому числі наукового характеру й саморозвитку.

Виокремлення рівнів розвитку мотивації в майбутніх тренерів-викладачів потрібне для того, щоб педагогічно обґрунтувати та диференціювати процес формування логістичної компетентності.

Наступними ситуативними умовами, що впливають на процес формування логістичної компетентності, є міждисциплінарна організація освітнього процесу й квазіпрофесійної діяльності здобувачів вищої освіти за використання активних методів і нетрадиційних технологій навчання. У науково-методичній літературі представлено велику кількість класифікацій педагогічних технологій.

Під час вибору конкретних видів педагогічних технологій за основу взято класифікацію, розроблену Т. В. Фендель (табл. 1).

Цілеспрямований процес формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів уключає й оцінку рівнів її формування, що передбачає виокремлення цих рівнів, визначення діагностичного інструментарію та засобів оцінювання, розподіл цих засобів залежно від етапів, на яких здійснюється оцінювання.

Наведений вище перелік вимог становив третю групу педагогічних умов процесу формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів «умов-вимог». Ці умови передбачають побудову обґрунтованої й узагальненої системи педагогічного контролю за процесом формування логістичної компетентності. Ця система забезпечить існування зворотного зв'язку та, передусім, отримання інформації про проблеми, що виникають у здобувачів, і ступінь виконання навчальних завдань. Наявність зворотного зв'язку дає можливість викладачу регулювати організацію процесу

формування логістичних компетенцій, вносити корективи в методи та технології навчання відповідно до конкретної ситуації.

Таблиця 1

Методи й технології формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів

Група технологій	Вид технологій	Форми й методи
Традиційні технології	Традиційна технологія (ТТ)	Лекції, практичні заняття
Технології квазіпрофесійної діяльності	Неімітаційні, неігрові технології (ННТ)	Кейс-метод, метод-проектів
	Неімітаційні, ігрові технології (НІТ)	Рольові ігри; мозковий штурм; метод «оберненого мозкового штурму»; метод «подвійного мозкового штурму»; метод «конференції ідей»
	Комбіновані технології (КТ)	Психолого-педагогічні тренінги
	Імітаційні, ігрові технології (ІІТ)	Ділові та рольові ігри
Технології навчально-професійної діяльності	Технології формування досвіду професійної діяльності (ТДПД)	Педагогічна та тренерська практика

Умови-вимоги становлять третій блок моделі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів. Одним із завдань групи умов-вимог є формування критеріїв і їх застосування для оцінювання ступеня сформованості логістичних компетенцій. Критеріями оцінки сформованості логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів є мотиваційний, когнітивний, практико-діяльнісний, комунікативний і рефлексивний. У цьому дослідженні ми виокремили три рівні сформованості логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів: низький, середній та високий (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика компонентів логістичної компетентності залежно від рівня сформованості

Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
1	2	3
мотиваційний компонент		
Здобувачі проявляють інтерес до формування ЛК у тих випадках, коли викладачем використовується емоційна форма викладання навчального матеріалу. Виконання завдань, які потребують істотних часових витрат, не цікавлять здобувача й він намагається їх уникнути.	Здобувач усвідомлює теоретичну й практичну значимість ЛК, але відчуває труднощі під час виконання завдань проблемного характеру, які потребують значного теоретичного аналізу науково-методичної літератури	Здобувач усвідомлює залежність свого професійного становлення від успішності формування ЛК. Здобувачі такого рівня проявляють пізнавальну активність, у т.ч. й наукового характеру, відчувають потребу до саморозвитку.
когнітивний компонент		
Знання мають характер фрагментів. Взаємозв'язок між знаннями й уміннями не усвідомлюється. Знання застосовуються в ситуаціях за шаблоном.	Знання мають репродуктивний (відновлювальний), виконуючий характер. Взаємозв'язок між знаннями та вміннями сформований частково. Застосування знань на практиці викликає деякі проблеми.	Знання на високому рівні. Взаємозв'язок між знаннями та вміннями повністю усвідомлюється. Сформовано вміння критично осмислювати результати прийнятого організаційно-управлінського рішення.
практико-діяльнісний компонент		
Професійні вміння недостатньо сформовані. Виникають проблеми під час реалізації практичних умінь і навичок.	Професійні вміння й навички застосовуються в стандартних ситуаціях. Прагнення до освоєння нових технологій.	Професійні вміння й навички застосовуються в будь-яких ситуаціях. Існує прагнення пошуку найбільш ефективних способів діяльності в кожній конкретній педагогічній/організаційно-управлінській ситуації.
комунікативний компонент		
Здобувач не вміє правильно вести діалог; не володіє навичками	Здобувач здатний вести діалог; слабо володіє навичками вміння	Здобувач вміє правильно вести діалог; володіє навичками вміння

Закінчення таблиці 2

1	2	3
вміння слухати співрозмовника; відчуває проблеми в установленні контактів з іншими людьми; байдужий до переживань інших; важко оцінює власні дії в спілкуванні.	слухати; спроможний знаходити оптимальні способи спілкування з іншими людьми; власні дії оцінює правильно, але не у всіх ситуаціях спілкування.	слухати; легко встановлює контакти з іншими людьми; зі співчуттям ставиться до переживань іншої людини; спроможний оцінювати власні дії під час спілкування.
рефлексивний компонент		
Здатність до саморегуляції, рефлексії своєї діяльності, творчості проявляється лише в окремих ситуаціях.	Здобувач аналізує свої дії і їх результати; використовує різні методики самоспостереження, самоаналізу, самооцінки.	Здобувач аналізує свої дії та їх результати за власною ініціативою; оцінює адекватність й оптимальність вибраних варіантів організаційно-управлінського рішення, ефективність їх реалізації; обґрунтовано використовує конкретні методики самоспостереження, самооцінки та самоаналізу.

Оцінка сформованості логістичної компетентності й/або її компонентів здійснюється під час вивчення дисциплін, які заявлені у формуванні логістичної компетентності, а саме: «Вступ до спеціальності і техніка безпеки», «Теорія і методика фізичного виховання», «Загальна психологія та психологія спорту», «Педагогіка та педагогіка спорту», «Теорія і методика тренерської діяльності в обраному виді спорту», «Економіка спорту і фізичної культури», «Правові аспекти фізичної культури і спорту», «Основи менеджменту та маркетингу в спорті», «Управління та логістика в спорті», «Педагогічна практика в закладах середньої освіти», «Виробнича практика (за профілем майбутньої роботи)» [8].

Підсумкова оцінка сформованості логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів розраховуватиметься як відношення суми балів, яка набрана з усіх дисциплін (які спрямовані на формування логістичної компетентності) до максимально-можливої суми балів з цих дисциплін. Під час оцінювання планується використовувати такі види контролю: усне опитування (УО); письмові роботи (ПР); контроль за допомогою технічних засобів (ТЗ).

В основу класифікації видів контролю покладено спосіб виявлення формування логістичної компетентності. Усі види контролю здійснюються за допомогою певних форм, кожній із яких запропоновано шифр. При цьому частина шифру з букв указує на вид контролю, а числа – на складність, що зростає (табл. 3).

Таблиця 3

Форми контролю сформованості логістичної компетентності

Шифр	Форми контролю	Зміст
1	2	3
усний контроль		
УО-1	Співбесіда	Бесіда викладача й здобувача на теми, пов'язані з вивченням дисципліни, розрахована на з'ясування обсягу знань здобувача з відповідного розділу, теми, проблеми.
УО-2	Колоквіум	Форма підвищення знань здобувачів. На колоквіумах обговорюють окремі розділи, теми, питання з курсу дисципліни.
УО-3	Залік	Форма перевірки успішності засвоєння навчального матеріалу практичних (семінарських) занять.
УО-4	Екзамен	Форма підсумкового оцінювання отриманих теоретичних знань і роботи здобувача за семестр (курс).
письмовий контроль		
ПР-1	Тести	Форма контролю, яка спрямована на перевірку теоретичних знань здобувачів.
ПР-2	Контрольна робота	Форма оцінювання знань із дисципліни.
ПР-3	Есе	Твір невеликого обсягу, що має вільну композицію автора з цієї тематики

Закінчення таблиці 3

1	2	3
ПР-4	Реферат	Письмова робота з обраної теми, яка містить інформацію з одного або декількох джерел.
ПР-5	Курсова робота	Самостійна письмова робота, яка спрямована на самостійне освоєння дисципліни (модуля) й вироблення відповідних компетенцій.
ПР-6	Звіт із практики	Форма контролю для узагальнення знань, умінь та навичок, отриманих під час проходження практики.
ПР-7	Звіт з ІНДР	Форми оцінювання практичної діяльності в науково-дослідній роботі.
технічний контроль		
ТЗ-1	Навчальні тести	Тести на відтворення, для контролю рівня засвоєння навчального матеріалу.
ТЗ-2	Підсумкові (атестаційні) тести	Тести, складені в певних програмах, які використовуються для проведення поточного контролю успішності протягом семестру.
ТЗ-3	Електронний практикум	Містить завдання для самостійної роботи, використовується для організації поточного контролю успішності протягом семестру.
ТЗ-4	Віртуальні лабораторні роботи	Роботи, які за допомогою спеціальних навчальних комплексів дають змогу здобувачу проводити експеримент з математичною або фізичною складовою частиною.
інноваційний контроль		
ІЗ-1	Стандартне тестування	Тестування, яке проходить у максимально уніфікованих умовах і дає змогу зіставити підготовку учнів різних навчальних закладів, вузів та країн.
ІЗ-2	Рейтингова система	Метод, за якого навчальний матеріал поділяється на логічно завершені частини (модулі), після вивчення кожного з яких передбачається атестація у вигляді контрольної роботи, тестування, колоквіуму й уключається в загальну систему.
ІЗ-3	Кейс-метод	Форма організації навчання й оцінювання сформованості компетенцій, в основу якої покладено імітацію реальних ситуацій.
ІЗ-4	Портфоліо	Комплекси індивідуальних навчальних досягнень здобувачів
ІЗ-5	Метод розвивальної кооперації	Форма контролю, в основі якої – виконання завдань, які важко виконати індивідуально, тобто для вирішення яких потрібна кооперація (об'єднання здобувачів із внутрішнім розподілом завдань та ролей у групі).
ІЗ-6	Метод проєктів	Сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дають змогу розв'язати ту чи іншу проблему внаслідок самостійних дій здобувачів.
ІЗ-7	Ділова гра	Метод, що передбачає створення декількох команд, які змагаються між собою у виконанні певного завдання.

Розглянуті вище педагогічні умови покладено в основу моделі формування організаційно-управлінських компетенцій майбутніх тренерів викладачів (рис. 1).

Дискусія. Результати опитувань представників роботодавців, стейкхолдерів (керівників освітніх організацій, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортивних клубів) та низки досліджень, пов'язаних із фізичною культурою й спортом, свідчать про зростаючу роль логістичної діяльності, до якої повинен бути готовий майбутній фахівець із фізичної культури та спорту.

Проблеми формування логістичної компетентності фахівців економічних спеціальностей проаналізовані в працях О. Дейнеги, М. Деснисенко, Є. Крикавського, Н. Новікової, М. Прокопенко, І. Смірнова, Н. Чухрай [4; 5; 6; 7]. Водночас на цьому етапі ще не достатньо уваги приділяється розкриттю специфіки формування логістичних компетенцій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичної культури й спорту.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що розроблена автором модель формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів, а саме: методологічні підходи до підготовки здобувачів вищої освіти, педагогічні умови та діагностичний інструментарій (засоби оцінювання) становлять основу для цілеспрямованого формування логістичної компетент-

ності, яка сприятиме підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів.

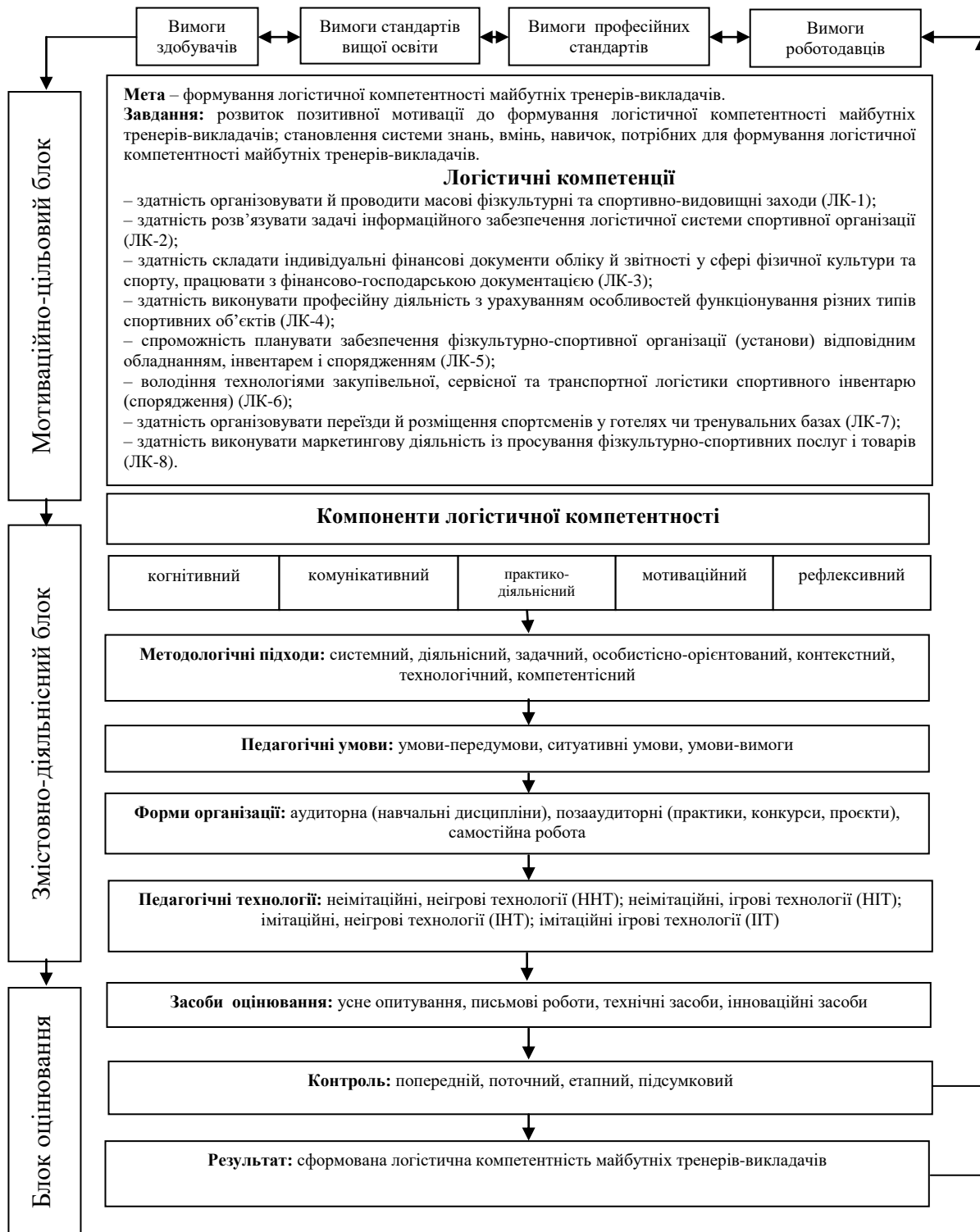

Рис. 1. Модель формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів

Висновки. Отже, нами розроблено та теоретично обґрунтовано компоненти моделі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів. Результатом є позитивна динаміка формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів у процесі професійної підготовки. Модель має відкритий характер, за необхідності може поповнитися новими компонентами.

Перспективи подальших досліджень передбачаємо в експериментальній перевірці розробленої моделі формування логістичної компетентності в процесі професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів у закладах вищої освіти.

Джерела та література

1. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія*: зб. наук. праць. 2009. Вип. 2. С. 51–61.
2. Гуроров О. І., Лебединська О. І. Логістика: навч. посіб. Харків: Міськдрук, 2011. 322 с.
3. Кислий В. М., Біловодська О. А. Логістика: теорія і практика: навч. посіб. Київ: Центр уч. літ., 2010. 360 с.
4. Маркетинг і логістика у становленні цифрової економіки України: монографія / за наук. ред. Є. В. Крикавського, О. В. Дейнеги. Львів; Рівне: О. Зень, 2022. 310 с.
5. Маркетинг: навч. посіб. Вид. 2-ге / О. Гладунов та ін. Рівне: Волин. береги, 2013. 336 с.
6. Robul Yu., Deineha O., Prokopenko M., Novikova N., Lukianykhina O., Baistriuchenko N. Cyber sales as the latest tool for optimizing an enterprise strategy. *International Journal of Scientific & Technology Research*. V. 9, Issue 02. 2020. P. 5264–5268.
7. Omelchuk O., Koltun V., Deineha O., Popov M., Korchyńska O., Trusii O. Reforming management activities to improve the efficiency and effectiveness of public administration. *International Journal of Scientific & Technology Research*. V. 9, Issue 03, 2020. P. 950–956.
8. Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, кваліфікація: бакалавр фізичної культури і спорту, тренер-викладач з виду спорту. Рівне: РДГУ, 2020. 20 с.
9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. М. Пехоти. Київ, 2002. 255 с.
10. Педагогічні технології в підготовці вчителів: навч. посіб. / кол. авторів; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. 3-тє вид., доповн. і переробл. Харків: ХНПУ, 2018. 457 с.
11. Пометун О. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики* / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. С. 16–25.
12. Сікорський Г. Кредитно-модульні технології у вищих навчальних закладах. *Шлях освіти*. 2004. № 3. С. 29–34.
13. Степко М. Ф. Вища освіта: світові тенденції та реалії України. *Новий колегіум*: наук. інформ. журн. 2012. № 2. С. 4–13.
14. Терещенко Т. С. Теоретичні аспекти формування організаційної компетентності майбутніх фахівців. *Науковий вісник університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка. Психологія. Філософія*. 2016. Вип. 253. С. 285–289.
15. Шиян Б. М., Папуша В. Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навч. посіб. Харків: ОВС, 2005. 208 с.
16. Шинкарьова О. Модель формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвілєво-рекреаційної діяльності. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наук. праць Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. 2020. № 2(50). С. 26–33. <http://doi.org/10.29038/2220-7421-2020-02-26-32>.

References

1. Hluzman, O. V. (2009). Bazovi kompetentnosti: sutnisti znachennya v zhytevomu uspikhu osobystosti [The Basic Competences: Essence and Meaning in the Individual's Life Success]. *Pedagogika ta psykholohiya: zbirnyk naukovykh pratsj*, 2, 51–61.
2. Hutorov, O. I., Lebedynska, O. I. (2011). Logistyka [Logistics]. *Navchalnyi posibnyk*. Kharkiv, Misjkdruk, 322
3. Kyslyi, V. M., Bilovodska, O. A. (2010). Logistyka: teoriya i praktyka [Logistics: theory and practice]. *Navchalnyi posibnyk*. Kyiv, Tsentr uchbovoyi literatury, 360.
4. Krykavskiy, Ye. V., Deinega, O. V. (2022). Marketyng i logistyka u vstanovlenni tsyfrovoyi ekonomiky [Marketing and Logistics in a Digital Economy]. *Monografiya*. Rivne, Zen, 310.
5. Gladynov, O., Deynega, I., Deyneha, O., Krykavskiy, Ye., Myktyyn, T., Pochtovyk, O. (2013). Marketyng [Marketing]. *Navchalnyi posibnyk*. Rivne, Volynsjki oberegy, 336.
6. Robul, Yu., Deineha, O., Prokopenko, M., Novikova, N., Lukianykhina, O., Baistriuchenko N. (2020). Cyber Sales as the Latest Tool for Optimizing an Enterprise Strategy. *International Journal of Scientific & Technology Research*, vol. 9, issue 2, 5264–5268.
7. Omelchuk, O., Koltun, V., Deineha, O., Popov, M., Korchyńska, O., Trusii O. (2020). Reforming Management Activities to Improve the Efficiency and Effectiveness of Public Administration. *International Journal of Scientific & Technology Research*, vol. 9, Issue 3, 950–956.

8. Fizychna kultura i sport [Physical Culture and Sports]. Osvitnyo-profesiyna programa pershogo (bakalavrsjkogo) rivnya vyshchoyi osvity (2020). Rivne, RDGU, 20.
9. Piekhota, O. M. (2002). Osvitni tekhnologiyi [Educational Technologies]. Navchalno-metodychnyi posibnyk. Kyiv, 255.
10. Prokopenko, I. F. (2018). Pedagogichni tekhnologiyi v pidgotovtsi vchyteliv [Pedagogical Technologies in Teacher Training]. Navcalnyi posibnyk. Kharkiv, KhNPU, 457.
11. Pometun, O. (2004). Teoriya ta praktyka poslidovnoyi realizatsiyi kompetentisnogo pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krayin [Theory and Practice of Consistent Implementation of the Competence Approach in the Experience of Foreign Countries]. *Kompetentisnyi pidkhid u suchasnij osviti: svitovyi dosvid ta ukrainsjki perspektyvy. Biblioteka z osvithoi polityky*, 16–25.
12. Sikorskyi, G. (2004). Kredytно-modulni tekhnologiyi u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Credit and Module Technologies in Higher Educational Institutions]. *Shlakh osvity*, 3, 29–31.
13. Stepko, M. F. (2012). Vyshcha osvita: svitovi tendentsiyi ta realiyi Ukrainy [Higher Education: Global Trends and Realities in Ukraine]. *Novyi kolegium*, 2, 4–13.
14. Tereshchenko, T. S. (2016). Teoretychni aspekty formuvannya organizatsiynoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv [Theoretical Aspects of the Organizational Competence Formation of Future Specialists]. *Naukovyi visnyk universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy. Seriya Pedagogika. Psykhologiya. Filisifiya*, 253, 285–289.
15. Shyian, B. M., Papusha, V. G. (2005). Metodyka vykladannya sportyvno-pedagogichnykh dystsyplin u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh fizychnogo vykhovannya i sportu [Methodology of Teaching Sports and Pedagogical Disciplines in Higher Educational Institutions of Physical Education and Sports]. Navchalnyi posibnyk. Kharkiv, OVS, 208.
16. Shynkariova, O. (2020). Model formuvannya gotovnosti maibutnikh bakalavriv z fizychnoi kultury i sportu do organizatsii dozvillyevo-rekreatsiinoi diyalnosti [The Model Formation of Bachelors of Physical Culture and Sports for Leisure and Recreational Activities Organization]. *Fizychno vykhovannya, sport i kuljtura zdorov'ya u suchasnomu suspilstvi*, 2(50), 26-33.

Стаття надійшла до редакції 02.05.2022 р.